

EIROLĪDZDALĪBA UN EIROAKTĪVĪSMIS

together.eu

kopā demokrātijai

Skenē kodu un pievienojies kopienai

AUTORI:

Izdevējs: *Eurodesk Brussels Link*

Redaktori:

Audrey Frith
Grazia Cannarsa
Giulia Simonetti
Yurema Pallarés

Dizainere un ilustratore:

Stefānija Delponte

Darbu pārvaldība:

Sara Garsija Ruiza

Autortiesības pieder Eurodesk, izdots 2023. gadā.

Tulkojumu uz latviešu valodu veikusi

Jaunatnes starptautisko programmu aģentūra 2024. gadā.

VISS PAR EIROPU UN VISS PAR TEVI – JAUNIEŠIEM!

Ko atradīsi šajā brošūrā?

**Par publikāciju
Par Eurodesk**

4

Ar ko nodarbojas Eiropas Savienība?

5

Mazliet vēstures
Dalībvalstis
Eiropas karte

Kādi ir Eiropas Savienības mērķi un vērtības?

18

ES mērķi
ES vērtības
Piederības sajūta
Jaunieši Eiropā

**Kāda ir Eiropas Savienības
nozīme tavā ikdienā?**

26

Viegla ceļošana ES ietvaros
Studē, apgūsti iemaņas un strādā jebkurā ES dalībvalstī
Aizsargā savas patērētāju tiesības
Pieļūsti drošiem digitālajiem pakalpojumiem
Izmanto jauniešu tiesības

Kas un par ko lemj Eiropas Savienībā?

34

Galvenās ES iestādes
ES lēmumu pieņemšanas process
Kā tu vari ietekmēt ES politiku?

Vēlies veidot Eiropas nākotni?

46

Kāds ir tavs sapnis?
Kļūsti par pārmaiņām, kuras vēlies redzēt
Kāds ir tavs ietekmes loks?
Sāc plānot
Dažādi līdzdalības veidi: izvēlies savas rīcību kartītes!

Par šo izdevumu

Ja vēlies uzzināt vairāk par Eiropas Savienību un to, kā tās ietvaros izmantot savu balsi... tad šis izdevums ir domāts tev!

Būšana kādas Eiropas Savienības valsts pilsonim nozīmē arī to, ka tu esi Eiropas pilsonis. Ko tas nozīmē praksē? Ko Eiropas Savienība dara tavā labā?

Mums ir iespējas brīvi ceļot, mācīties vai strādāt visās ES dalībvalstīs un daudz kas cits, kā noskaidrosi, lasot tālāk.

Šis izdevums skaidro, kā Eiropas Savienība tika izveidota, kādas vērtības tā iemieso, kas lemj, par ko un kā tas viss attiecas uz tavu ikdienu. Tu apgūsi iespējas, ko Eiropa piedāvā ar tās dažādajām programmām un iniciatīvām jauniešiem.

Tāpat uzzināsi konkrētus veidus, kā ietekmēt Eiropas politiku, īstenojot pilsonisko un politisko līdzdalību. Lai izdodas!

Par Eurodesk

Eurodesk ir 1990. gadā izveidots Eiropas jaunatnes informācijas tīkls. Kā programmas "Erasmus+" atbalsta organizācija, tā piedāvā informāciju par mācību mobilitāti un padara to visaptverošu un pieejamu jauniešiem un personām, kas ar viņiem strādā.

Eurodesk ir 38 centru tīkls, kas saistīts ar vairāk nekā 3000 vietējiem informācijas sniedzējiem 36 Eiropas valstīs. *Eurodesk* veicina izpratni par iespējām Eiropā un mudina jauniešus kļūt par aktīviem pilsoņiem.

ES un ES

Liela daļa satura, ko atradīsi šajā izdevumā, ir ņemta no vietnes "ES un ES" ("EU and ME"). Iepazīsties ar to, jo tajā ir daudz noderīgu resursu, saišu un aktivitāšu.

AR KO NODARBOJAS EIROPAS SAVIENĪBA?

Mazliet vēstures...

Pēc Otrā pasaules kara (1939–1945) cilvēki apņēmās parūpēties par to, ka nekas šim karam līdzīgs vairs nekad nedrīkst atkārtoties. Laikā no 1945. līdz 1950. gadam daži Eiropas

politiķi, kas pazīstami kā **ES celmlauži**, sāka veidot Eiropas Savienību, kurā dzīvojam šodien.

1950

1950. gada 9. maijā Roberts Šūmans nāca klajā ar priekšlikumu, ka ogļu un tērauda (izejvielas, kuras izmantoja, lai gatavotos karam) ražošana valstīm būtu jāpārvalda kopīgi, lai nodrošinātu to, ka neviena valsts nespēj slepeni apbruņoties pret citām. Tolaik oglēm bija tāda pati nozīme, kāda mūsdienās ir naftai un dabasgāzei, jo tās bija būtiskākais pieejamais enerģijas avots.

Šādi 1952. gadā radās **Eiropas Ogļu un tērauda kopiena**. To dibināja sešas kaimiņvalstis: Beļģija, Francija, Vācija, Itālija, Luksemburga un Nīderlande.

1957

Dažus gadus vēlāk šīs sešas dibinātājvalstis nolēma paplašināt sadarbību arī uz citām ekonomikas nozarēm. 1957. gadā tika parakstīts **Romas līgums**, tādējādi izveidojot **Eiropas Ekonomikas kopienu**.

Šī sadarbība būtiski veicināja pēckara Eiropas atkopšanos, un gadu gaitā arvien vairāk valstu lūdza dalību kopienā.

ES līgumi

Visu ES darbību pamatā ir līgumi, kurus brīvprātīgi un demokrātiski apstiprinājušas visas ES valstis. Līgumi nosaka: 1) Eiropas Savienības mērķus, 2) noteikumus, kā ES iestādes darbojas, 3) to, kā tiek pieņemti lēmumi, un 4) attiecības starp ES un tās dalībvalstīm.

1993

Lai arī tā sākās kā ekonomiska savienība, Eiropas Ekonomikas kopiena kļuva par organizāciju, kas aptver dažādas politikas jomas: vidi un veselības aprūpi, ārējās attiecības un drošību, tiesiskumu un migrāciju. Tā 1993. gadā, kad stājās spēkā **Māstrihtas līgums**, Eiropas Ekonomikas kopiena pārtapa par Eiropas Savienību.

2007

Kopš 1993. gada ir pieņemti vairāki līgumi. Pašreizējais – t. s.

Lisabonas līgums – tika pieņemts 2007. gadā. Tā mērķis bija padarīt ES demokrātiskāku, efektīvāku un spējīgāku risināt starptautiskas problēmas, piemēram, klimata pārmaiņas. Tas Eiropas Parlamentam piešķīra lielākas pilnvaras un ieviesa ES pilsoņu iniciatīvu un citus uzlabojumus.

Eiropas idejai ir sena vēsture!

Par Eiropas ideju sāka spriest jau viduslaikos. Dažas liecības ir saglabājušās arī no antīkās pasaules. Grieķu mitoloģijā Eiropa bija skaista princese, kura iepatikās dievam Zevam. Pārvēršoties par baltu vērsi, Zevs aizvilināja Eiropu prom no dzimtenes. Šis mīts gadsimtu gaitā ir iedvesmojis

rakstniekus, vēsturniekus, gleznotājus un Eiropas politiķus un devis nosaukumu mūsu kontinentam. Vai pamanīji, ka šis mīts ir attēlots uz 2 eiro monētas, lai godinātu šo mantojumu?

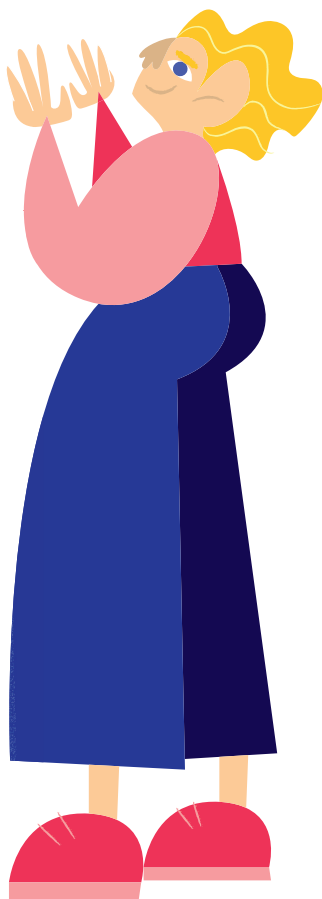

Nobela Miera prēmija

2012. gadā, kā pateicību par tās darbu miera, demokrātijas un cilvēktiesību labā Eiropā un visā pasaulē, Eiropas Savienībai tika piešķirta Nobela Miera prēmija. ES ir pirmā valstu grupa pasaulē, kas saņēmusi šo pagodinājumu.

Ko tas nozīmē tev?

Mūsdienās tikai retajam jauniešiem vēl ir dzīvi radinieki, kas varētu pastāstīt par piedzīvoto Otrā pasaules kara laikā. Tu piedzimi laikā, kad Centrāleiropā gadu desmitiem ir valdījis miers un labklājība. Karš Ukrainā ir skumjš atgādinājums tam, ka mieru nekad nedrīkst uzskatīt par pašsaprotamu. Ko tu kā jauniešs domā par šo ilgstošo mieru Eiropas Savienībā?

Vai vēlies uzzināt vairāk par ES?

ES spēles un viktoriņas

ES Padome ir izstrādājusi spēles, lai tu varētu pārbaudīt savas zināšanas, – viktorīnu un simulācijas spēli. Vai uzdrošināsies pamēģināt?

Mācību stūrītis

Ja vēlies uzzināt, ar ko ES nodarbojas, kā tā sākās, kā tā darbojas vai vēlies sīkāk apspriest ES politiku, tad šeit atradīsi daudz iedvesmas. Mācību stūrītis piedāvā dažādus resursus, tostarp jauniešiem paredzētas spēles un video materiālus.

Eiropas vēstures nams

Eiropas Vēstures nams ir kas vairāk par muzeju – tas ir forums mācībām, pārdomām un debatēm, un tas ir atvērts dažādu vecumu un izcelsmju cilvēkiem. Tā galvenais mērķis ir uzlabot izpratni par Eiropas garo un sarežģīto vēsturi.

Europeana

Vai aizraujies ar vēsturi, kultūru un mākslu? Ar Europeana vari apmeklēt tūkstošiem bibliotēku, galeriju, arhīvu un muzeju no dažādām vietām Eiropā, neizejot no mājām.

Vārti uz Eiropas Savienību

Atklāj būtiskākās ES politikas prioritātes un darbības, uzzini, kā ES darbojas, kāda ir tās vēsture, kā arī iegūsti informāciju par dzīvošanu un darbu ārzemēs.

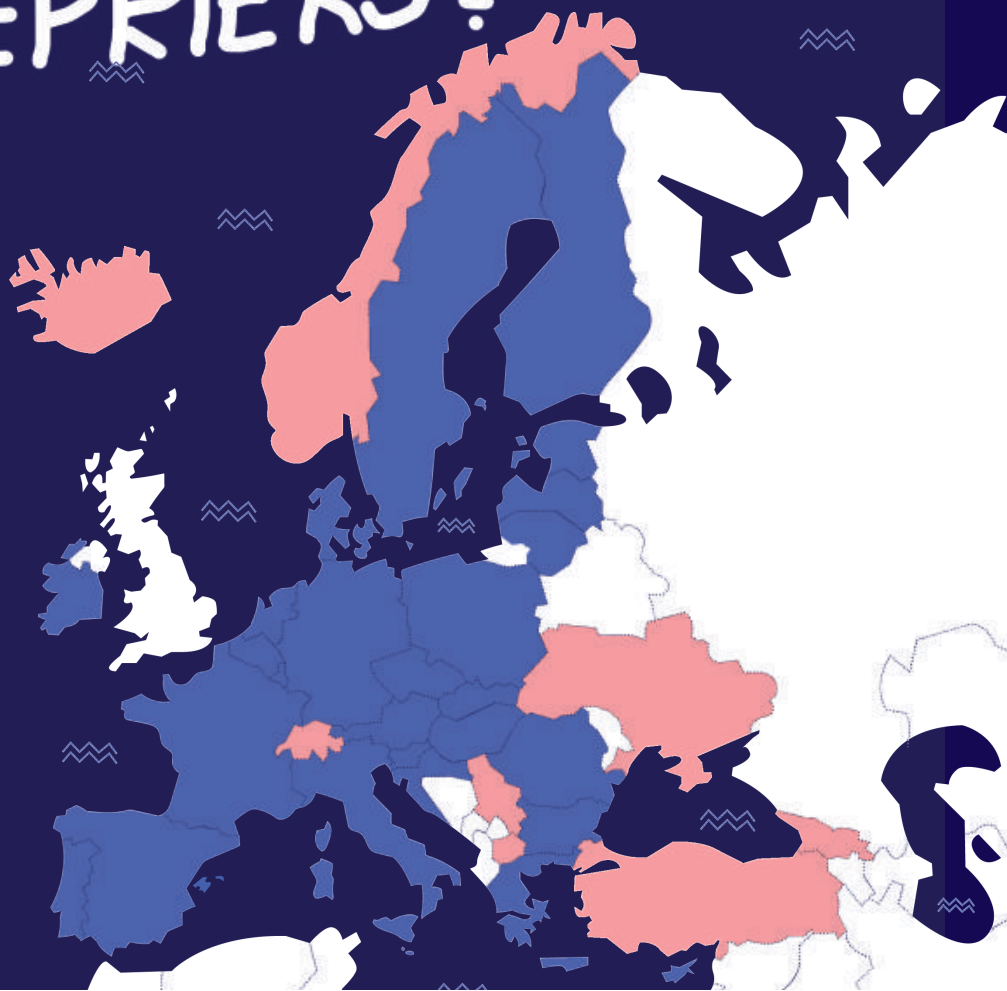

SPĒLE

KURU VALSTI ES
APMEKLĒJIS/-USI

IEPRIEKŠ?

Eurodesk ir pārstāvniecības visās ES dalībvalstīs (zilā krāsā), kā arī dažās partnervalstīs (sārtā krāsā). Vai varat aizpildīt pareizos valstu un galvaspilsētu nosaukumus? Kuru valsti tev ir sanācis apmeklēt iepriekš?

Aizjūras teritorijas, kur darbojas Eurodesk

Portugāle – Azoru salas / Madeira

Spānija – Kanāriju salas

Francija – Gvadelupa/Reinjona/Jaunkaledonija

A

Eiropas Savienību,
kurā dzīvojam šodien,
palīdzēja radīt līderi
ar spēcīgu redzējumu.
Bez viņu enerģijas
un iniciatīvas mēs

nedzīvotu mierā un
stabilitātē, ko mūsdienās
bieži uztveram par
pašsaprotamu. Vai vari
savienot personas ar
paveiktajiem darbiem?

Sava mūža darbu
veltīja mieram. Viņas
vārdā nosaukta
Eiropas
Parlamenta
ēka Stras-
būrā.

ES PĀRBAUDI SAVAS ZINĀŠANAS PAR EML

B

Pārdzīvoja holokaustu un
bija pirmā sieviete Eiropas
Parlamenta priekšsēdē-
tāja amatā. Cīnījās par
sieviešu tiesībām.

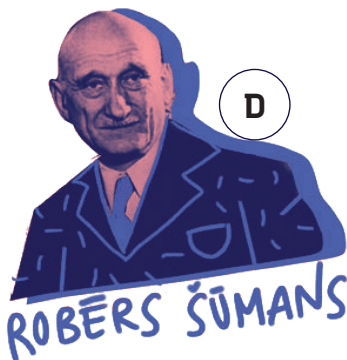
Eiropas Parlamenta priekšsēdē-
tāja, kura pārraudzīja eiro valūtas
ieviešanu. Ieviesa Parlamenta darba
metožu reformas, lai tuvinātu tās
iedzīvotāju interesēm.

SIMONA VEILA

C

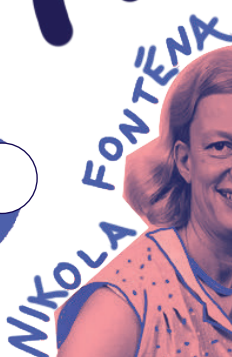
Dibināja "Eiropas Savienoto Valstu rīcības komiteju", lai atdzīvinātu Eiropas integrācijas garu. Viens no komitejas galvenajiem virzītājspēkiem.

Publicēja t. s. Šumaņa plānu 1950. gada 9. maijā – datumā, ko tagad uzskata par Eiropas Savienības dzimšanas dienu (Eiropas dienu).

ALŽIEM

Eiropiešu vizionārs un talantīgs runasvīrs. Vadošā figūra Romas līguma satūra formulēšanā.

Vai vēlies uzzināt vairāk par ES celmlaužiem?

ES dalībvalstis

Eiropas Savienība nav valsts vai federācija, bet gan unikāla partnerība starp Eiropas valstīm, kuras ES ietvaros sauc par dalībvalstīm. ES ir 27 dalībvalstis, un ES dzīvo vairāk nekā 447 miljoni cilvēku (6% no pasaules iedzīvotājiem). ES dalībvalstu pilsoņi ir arī Eiropas Savienības pilsoņi.

ES unikālā iezīme ir tāda, ka, lai arī visas valstis joprojām ir suverēnas un neatkarīgas, tās nolēma apvienot daļu savas "suverenitātes" tajās jomās, kurās ir lietderīgi strādāt kopā.

ES karogs

Eiropas karogu veido 12 zelta zvaigznes uz zila fona. Tas tika pieņemts 1984. gadā un tagad ir redzams līdzās parlamentu un pašvaldību ēkām, parkiem un pieminekļiem visā Eiropā. Karoga dizains simbolizē visas Eiropas tautas, un aplis attēlo šo tautu savienību. Zvaigžņu skaits nekad nemainās – tas vienmēr ir 12. Saka, ka tas atspoguļo pilnību un veselumu.

Atšķirības: Eiropas Savienība un Eiropas kontinents

ES ir unikāla ekonomiska un politiska savienība starp 27 Eiropas valstīm, kuras sauc par ES dalībvalstīm. Kopā tās aptver lielu daļu Eiropas kontinenta, taču ne visu tā teritoriju. Vārds Eiropa attiecas arī uz Eiropas kontinentu, kurā oficiāli ir 44 valstis.

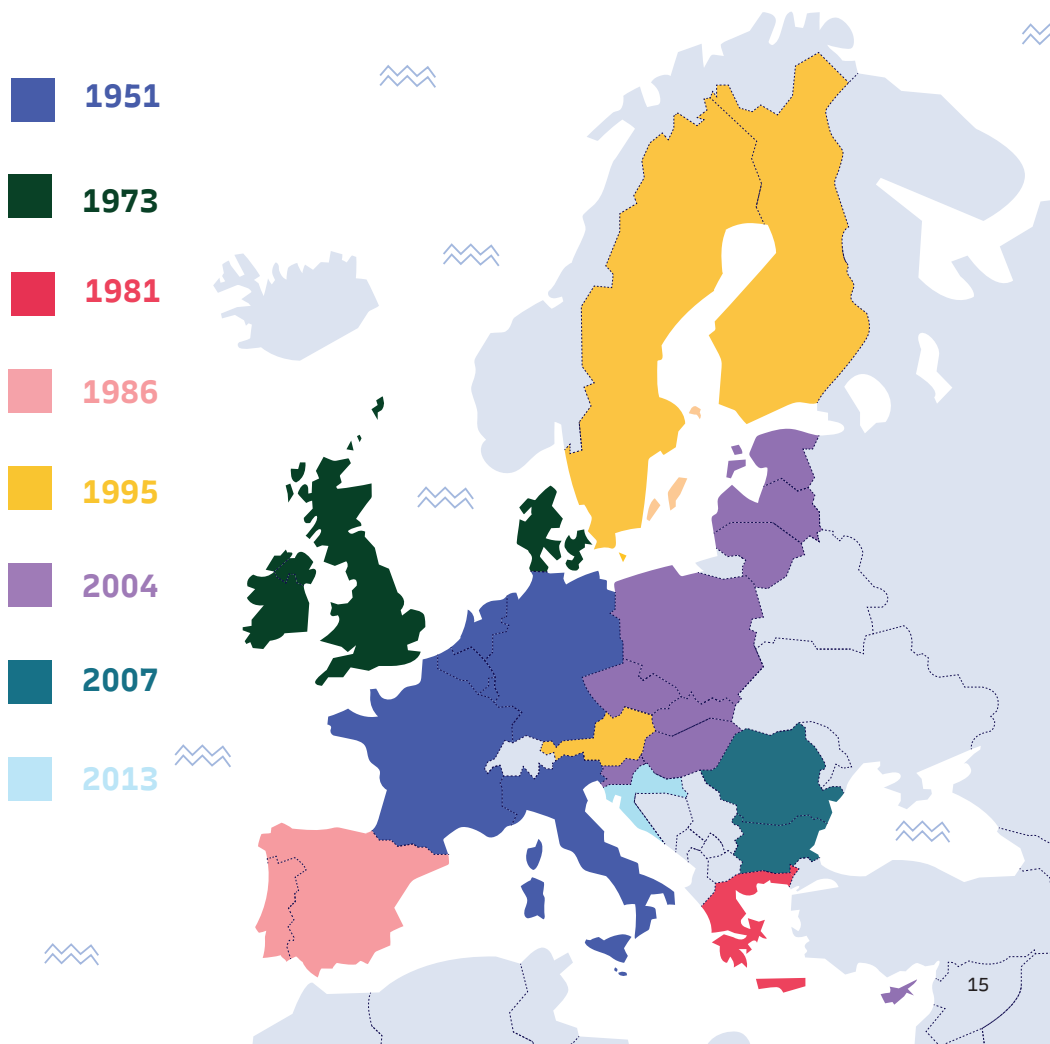
Paplašināšanās

ES paplašināšanās ir bijusi ārkārtēja iespēja vairot stabilitāti un labklājību un paplašināt demokrātisko telpu Eiropā. Jebkurai jaunai dalībvalstij ir jābūt gatavai parakstīt ES līgumus* un pieņemt visu ES tiesību aktu kopumu. Tām jāievēro

brīvības, demokrātijas, cilvēktiesību, pamatbrīvību un tiesiskuma principi.

Paplašinātajai Eiropas Savienībai, kurā pašlaik ir 27 dalībvalstis, ir lielāka nozīme starptautiskajā arēnā. Kļūstot par

globālu spēku, tā ir labāk sagatavota, lai reaģētu uz tādām globālām problēmām kā klimata pārmaiņas, vides aizsardzība, konkurētspēja, migrācija un finanšu tirgus regulēšana.

15 VĒSTURISKI NOZĪMĪGI NOTIKUMI

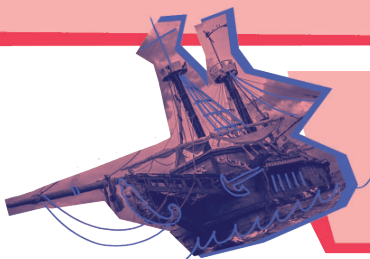
6 dibinātājvalstis (Beļģija, Francija, Vācija, Itālija, Luksemburga un Nīderlande) izveido Eiropas Ogļu un tērauda kopieni.

1951

Tiek parakstīti Romas līgumi, ar kuriem izveido Eiropas Ekonomikas kopieni (EEK) un Eiropas Atomenerģijas kopieni (Euratom).

1957

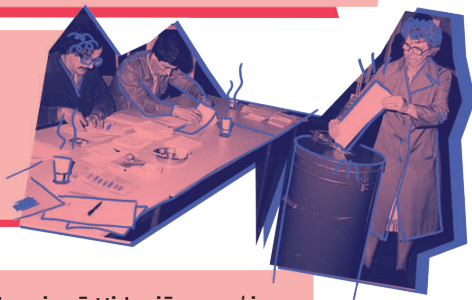

Kopienas paplašinās līdz 9 dalībvalstīm (pievienojas Apvienotā Karaliste, Īrija, Dānija) un saskaņo politikas.

1973

1979

Notiek pirmās tiešās Eiropas Parlamenta vēlēšanas. Simona Veila kļūst par pirmo tieši ievēlēto prezidentu un pirmo sievieti šajā amatā.

1981

1981. gads: pirmā Vidusjūras reģiona paplašināšanās. Eiropas Kopienām pievienojas Grieķija. Drīz pēc tam – 1986. gadā – Kopienām pievienojās arī Spānija un Portugāle.

1986

1987

Ieviesta Erasmus programma

1992

Ieviests Eiropas
vienotais
tirgus

1993

Ar Māstrihtas līgumu
tiek izveidota Eiropas
Savienība (ES)

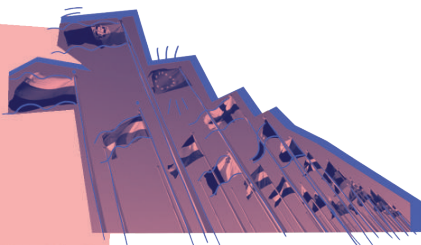
2002

Apdrošināta tiek
ieviesta eiro
valūta.

2004

ES pievienojas 10 jaunas dalībvalstis
(Kipra, Čehija, Igaunija, Ungārija,
Latvija, Lietuva, Malta, Polija,
Slovākija un Slovēnija), tādējādi
atkal apvienojot kontinentu kopš
Berlīnes mūra nojaukšanas un
Padomju Savienības sabrukuma.

2007

ES pievienojas
Bulgārija un
Rumānija.

2009

Stājas spēkā
Lisabonas līgums,
mainot ES
darbību.

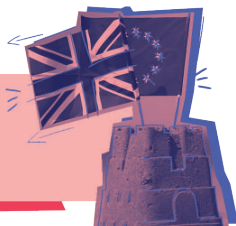
2013

ES pievienojas
Horvātija.

2020

No ES izstājas
Apvienotā Karaliste.

Vai vēlies uzzināt
vairāk par
ES vēsturi?

KĀDI IR ES MĒRKI UN 'VĒRTĪBAS?

ES vērtības

Vai esi dzirdējis/-usi frāzi "Vienoti dažādībā"? Tā skan ES moto, un tas atspoguļo ES vērtību būtību. Lai gan katrai ES valstij ir sava kultūra, valoda un tradīcijas, tām visām ir kopīgas vērtības, un dalībvalstīm tās ir jārespektē, ja tās vēlas būt daļa no Eiropas Savienības.

Viena pamatvērtība, kas vieno visas dalībvalstis, ir **demokrātija**. Tas nozīmē, ka tikai demokrātiskas valstis var kļūt par ES dalībvalstīm.

ES vērtības ir:

- Cilvēka cieņa
- Brīvība
- Demokrātija
- Vienlīdzība
- Tiesiskums
- Cilvēktiesības, tostarp minoritāšu grupām piederošo tiesību ievērošana

Šīs vērtības veido ES pamatu un ir noteiktas Lisabonas līgumā un ES Pamattiesību hartā.

Eiropas Savienības mērķi:

- veicināt mieru, ES vērtības un iedzīvotāju labklājību;
- piedāvāt brīvību, drošību un taisnīgumu bez iekšējām robežām;
- strādāt ilgtspējīgas attīstības labā, kuras pamatā ir līdzsvarota ekonomikas izaugsme un cenu stabilitāte, īpaši konkurētspējīga tirgus ekonomika ar augstiem nodarbinātības un sociālā progresā rādītājiem, kā arī vides aizsardzība;
- cīnīties pret sociālo atstumtību un diskrimināciju;
- veicināt zinātnes un tehnoloģiju attīstību;
- uzlabot ekonomisko, sociālo un teritoriālo kohēziju un solidaritāti ES valstu vidū;
- cienīt ES bagāto kultūru un valodu daudzveidību;
- izveidot ekonomisko un monetāro savienību, kuras valūta ir eiro.

ES VĒRTĪBAS

Cilvēka cieņa ir neaizskarama. Tā ir jācieņa un jāaizsargā. Tā veido pamattiesību patieso pamatu.

ES darbība balstās pārstāvības demokrātijas idejā. Kā Eiropas pilsonim jums pienākas politiskās tiesības. Katram pieaugušam ES pilsonim ir tiesības kandidēt un balsot Eiropas Parlamenta vēlēšanās. ES pilsoņiem ir tiesības kandidēt un balsot savā dzīvesvietas vai izcelsmes valstī.

Pārvietošanās brīvība sniedz pilsoņiem tiesības brīvi pārvietoties un dzīvot Savienības ietvaros. Tādas individuālās brīvības kā cieņa pret privāto dzīvi, uzskatiem, tostarp reliģiskiem uzskatiem, pulcēšanās brīvība, vārda un informācijas brīvība ir aizsargātas ar ES Pamattiesību hartu.

Vienlīdzība nozīmē to, ka visiem pilsoņiem likuma priekšā ir vienādas tiesības. Visu Eiropas politiku pamatā ir sieviešu un vīriešu līdztiesības princips, un tas ir Eiropas integrācijas politikas pamatā. Šis princips attiecas uz visām jomām. Princips "vienādu atalgojumu par vienādu darbu" kļuva par daļu no Romas līguma 1957. gadā. Lai gan nevienlīdzība joprojām pastāv, ES ir panākusi ievērojamu progresu.

ES pamatā ir tiesiskums. Viss, ko ES dara, balstās līgumos, par kuriem brīvprātīgi un demokrātiski vienojušās ES dalībvalstis. Likumu ievērošanu un taisnīgumu nodrošina neatkarīga tiesu vara. ES valstis ir piešķirušas galīgo jurisdikciju Eiropas Savienības Tiesai, kuras spriedumi ir jāievēro visām dalībvalstīm.

Cilvēktiesības aizsargā ES Pamattiesību harta. Tās ietver: tiesības netikt diskriminētam dzimuma, rases vai etniskās izcelsmes, reliģijas vai pārliecības, invaliditātes, vecuma vai seksuālās orientācijas dēļ, tiesības uz jūsu personas datu aizsardzību un/vai tiesības uz piekļuvi tiesai.

Piederības sajūta

Pilsonības jēdziens vēsturiski ir bijis cieši saistīts ar tautību. Ar Māstrihtas līgumu tika radīta Eiropas pilsonība, kas nevis aizstāj valsts pilsonību, bet gan to papildina. **Eiropas simboli** ietver Eiropas karogu, Eiropas himnu (Bēthovena "Odu priekam"), Eiropas moto un Eiropas dienu, ko atzīmē katra gada 9. maijā.

Vai uzskati sevi par Eiropas pilsoni? Ir ļoti grūti sajust piederību Eiropas Savienībai, ja neesi informēts/-a par to, ko ES dara un kā tā darbojas. Nākamajā sadaļā uzzināsi, kā ES ietekmē tavu ikdienas dzīvi un kā tā darbojas.

Piederības sajūtu galvenokārt rada personīga iesaistīšanās ES lēmumu pieņemšanā.

Katram pieaugušam ES pilsonim ir tiesības balsot Eiropas Parlamenta vēlēšanās. Šīs tiesības ir svarīga daļa no ES demokrātiskās legimitātes pamata. Ja vēlies palīdzēt veidot Eiropas darba programmu un ietekmēt ES politiku, ir daudz veidu, kā to izdarīt. Par tiem uzzināsi šī dokumenta pēdējā sadaļā.

ES jaunatnes stratēģija

ES Jaunatnes stratēģijas 2019.–2027. gadam pamatā ir trīs stūrakmeņi: jauniešu iesaistīšana, saikņu veidošana un iespēju veicināšana. Šī stratēģija tika pieņemta 2018. gadā. Stratēģijā uzsvērts, ka "lai jaunieši varētu pilnībā gūt labumu no ES veiktajām darbībām, tām ir jāatspoguļo

jauniešu intereses" ES jaunatnes sadarbības mērķis ir veicināt jauniešu līdzdalību demokrātiskos ikdienas procesos, veicināt sociālo iesaistīšanos, iekļaušanu un jaunatnes darba iespējas.

JAUNATNES

ES jaunatnes mērķi tika pieņemti kā daļa no ES jaunatnes dialoga 2019. gadā. Tie veido ES jaunatnes stratēģijas pielikumu un kļuva par galveno atskaites punktu ES un valstu iestādēm jaunatnes politikas veidošanā.

MĒRKI

Jaunieši Eiropā

Jaunieši parasti ir proeiropeiskāki nekā viņu vecāki. 2016. gada jūnijā, kad pārliecinošs vairākums Lielbritānijas gados jaunāko pilsoņu nobalsoja par palikšanu Eiropas Savienībā, kļuva skaidrs, ka jaunie vēlētaji vēlas citādu iznākumu nekā iepriekšējās paaudzes. Tas nenozīmē, ka jaunieši nevēlas uzlabot to, kā ES darbojas, un daudzi pauž savu viedokli atšķirīgos veidos, piemēram, protestos pret klimata pārmaiņām.

Jaunākās paaudzes ne vienmēr ir politiski mazāk aktīvas nekā iepriekšējās, taču tām ir nedaudz atšķirīgas vērtības un raizes nekā viņu vecākiem. Jaunieši iesaistījās darba tirgū laikā, kad ekonomikā valdīja viena no vissliktākajām recesijām pēdējo gadu vēsturē. Tāpat viņi saskaras ar globālām problēmām, kā klimata pārmaiņām vai terorismu, kas liek viņiem labāk apzināties globālo rīcību nozīmi.

Foto: Luisa Kortesa

Eiropas nākotne ar jauniešiem

Vai piekrīti šim Eiropas Jaunatnes forumam apgalvojumam par Eiropas nākotni?

Pilsoņiem trūkst kontroles pār savu kopīgo nākotni. Mūsaprāt, pašreizējā politiskā sistēma mūs nepārstāv un mēs bieži tiekam izslēgti no lēmumiem, kas skar mūs un nākamās paaudzes. Tomēr jaunieši vēlas būt daļa no Eiropas. Mēs vēlamies Eiropas Savienību, kas atraisa mūsu potenciālu, rada daudzsoļošu nākotni un aizsargā mūsu pamattiesības.

Pašlaik tas tā nav. Jaunieši ir gan sistemātiski nepietiekami pārstāvēti politiskajā arēnā, gan atstumti no sabiedrības, kā rezultātā mazinās viņu uzticēšanās sistēmai un pārstāvības demokrātijas iestādēm. Novēršanās no tradicionālās politiskās sfēras var likt jauniešiem pievienoties populistiskām, antidemokrātiskām un ksenofobiskām kustībām un izņēmuma gadījumos pievērsties vardarbīgam ekstrēmismam Eiropā. Šāds iznākums grauj sociālo kohēziju un Eiropas projektu kā tādu.

Lai risinātu jautājumus par ES nākotni un jauniešu vietu Eiropā, ir izvirzītas vairākas idejas. Tādi priekšlikumi kā Eiropas Solidaritātes korpuss, Jauniešu garantijas pagarināšana un InterRail biļetes visiem 18 gadus veciem jauniešiem ir apsveicami pienesumi diskusijai. Taču šāda pieeja, kuru raksturo ad hoc un lejupejas priekšlikumi, neatbilst augšupejošai pieejai un vīzijai par līdzdalību, kas Eiropas Savienībai būtu jāīsteno. Jauniešiem nav vajadzīgas īstermiņa, žetonu veida iniciatīvas, bet gan ilgtermiņa risinājumi, kas izstrādāti, konsultējoties ar mums, un ir balstīti uz visaptverošu stratēģiju, kuras mērķis ir ilgtspējīga Eiropas attīstība.

KĀDA IR EIROPAS SAVIENĪBAS NOZĪME TAVĀ IKDIENĀ?

ES ietekmē mūsu ikdienu daudzos veidos – no pārtikas, ko ēdam, līdz precēm, ko pērkam. Ja esi kādreiz domājis/-usi, ko tieši ES dara tavā labā, tālāk minētas 5 jomas, kurās ES ietekmē tavu ikdienas dzīvi. Tāpat uzzināsi, kā izmantot savas ES pilsoņa priekšrocības! Ņem vērā, ka minētais ir tikai daļa no tā, ko ES faktiski dara tavā labā.

ES finansējums tavā reģionā

ES valstis un reģioni neatšķiras tikai pēc izmēra – tām ir arī atšķirīgi labklājības līmeņi. ES finansējumu gadu gaitā ir saņēmuši tūkstošiem projektu. Par šiem līdzekļiem ir izveidoti tūkstošiem kilometru gari stratēģiski nozīmīgi transporta, enerģētikas un tīklu savienojumi, finansēta pētniecība un inovācijas, aizsargāts

kultūras mantojums, nosargātas dabas ainavas un izdarīts daudz kas cits. Apskati dažus projektus, kuri ir saņēmuši ES finansējumu tavā valstī (#EUinmyregion). Redzēsi, ka ES ir daudz tuvāk tavām mājām, nekā varētu šķist.

Viegla ceļošana ES ietvaros

Ceļot pa Eiropu mūsdienās ir kļuvis daudz vieglāk. Vairums ES valstu un dažas valstis, kas nav ES dalībvalstis, ir atcēlušas robežkontroli savu valstu starpā. To sauc par Šengenas līgumu. Brīva personu pārvietošanās ļauj ikvienam ES pilsonim ceļot, strādāt un dzīvot ES dalībvalstī bez īpašām formalitātēm.

Ceļojot pa Eiropu, visus ES pilsoņus visās ES dalībvalstīs aizsargā pilns pasažieru tiesību kopums. Noteiktos apstākļos, piemēram, ja viņu lidojums tiek atcelts, pasažieri var saņemt kompensāciju. Tāpat, ceļojot ārpus ES, viņi var lūgt palīdzību

jebkuras citas ES valsts konsulātā vai vēstniecībā, ja viņu mītnes valstij tur nav šādas pārstāvniecības.

Ja, apmeklējot citu ES dalībvalsti, tev gadās saslimt vai ciest nelaimes gadījumā, tev kā ES pilsonim ir tiesības saņemt nepieciešamo valsts nodrošināto veselības aprūpi jebkurā ES valstī ar tādiem pašiem nosacījumiem kā vietējiem valsts iedzīvotājiem. Lai izmantotu šīs priekšrocības, pirms došanās uz ārzemēm tev jāpiesakās savai Eiropas veselības apdrošināšanas kartei.

Studē un piesakies brīvprātīgajam darbam jebkurā ES dalībvalstī

Tev kā ES pilsonim ir tiesības strādāt, apgūt iemaņas un studēt jebkurā ES dalībvalstī ar tādiem pašiem nosacījumiem kā valstspiederīgajiem. Pastāv dažādas programmas, kas tev var palīdzēt sasniegt šos mērķus. Tālāk minētas dažas no tām.

Erasmus+

Erasmus+ ir ļoti plaša programma, kas aptver dažādas iespējas studentiem, praktikantiem, skolotājiem, brīvprātīgajiem un citiem interesantiem. Tā atbalsta jauniešus, kas vēlas studēt, iziet praksi vai piedalīties jauniešu apmaiņā ārzemēs. Erasmus+ arī atbalsta jaunatnes līdzdalības projektus, piedāvājot dotācijas līdz 60 000 EUR apmērā vienam finansētajam projektam.

Eiropas Solidaritātes korpuss

Šī ES programma piedāvā iespējas jauniešiem (18–30), kuri vēlas sniegt nozīmīgu ieguldījumu sabiedrībā. Tu vari iesaistīties vietējos un Eiropas solidaritātes projektos un veikt brīvprātīgo humānās palīdzības darbu. Šie projekti palīdz īstenot sociālas pārmaiņas un piedāvā unikālas izaugsmes iespējas, kā arī iespējas attīstīt savas iemaņas un gūt pieredzi.

Eiropas Jaunatnes portāls

Eiropas Jaunatnes portāls piedāvā Eiropas un arī valsts līmeņa informāciju par iespējām un iniciatīvām jauniešiem, kuri dzīvo,

mācās un strādā Eiropā. Tā ir vislabākā vieta, kur sākt iepazīties ar daudzajām iespējām, ko ES jauniešiem piedāvā.

Aizsargā savas patērētāju tiesības

ES ir noņēmusi šķēršļus brīvai tirdzniecībai dalībvalstu starpā. To sauc par ES vienoto tirgu. Tas nozīmē, ka tu vari ražot, pārdot un pirkt preces jebkurā ES valstī, kurā vēlies. Tas paredz arī to, ka patērētāji iegūst lielāku preču izvēli un zemākas cenas.

Iepērkoties jebkur ES, tostarp tiešsaistē, tevi aizsargā dažāda veida likumi. Piemēram, minimālais garantijas laiks patērējamajām precēm, piemēram, elektroniskām precēm, ir 2 gadi. ES noteikumi ir ievērojami mazinājuši mobilo tālrunu izmaksas (par vairāk nekā 90% kopš 2007. gada), nosakot cenu ierobežojumus. Viesabonēšanas maksas tika apturētas 2017. gadā, kas nozīmē, ka, izmantojot tālruni ārzemēs, tu maksā tikpat, cik mājās.

ES ir daži no augstākajiem pārtikas drošības un kvalitātes standartiem pasaulē. Tāpēc ES iedzīvotāji var baudīt augstas kvalitātes, atbilstoši marķētu un drošu pārtiku. ES ir ieviesusi obligātas pārbaudes visā lauksaimniecības ražošanas un piegādes ķēdē, lai nodrošinātu to, ka pārtikā izmantotie augi un dzīvnieki ir veseli, ka pārtika un dzīvnieku barība ir nekaitīga un ka produkti ir pareizi marķēti. Pastāv arī daudz citu noteikumu, kas aizsargā Eiropas patērētājus.

EIRO

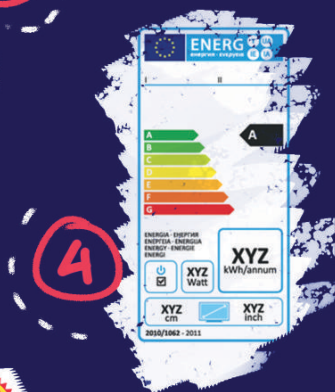
Eiro banknotes un monētas tika ieviestas 2002. gadā 12 ES valstīs. Mūsdienās nu jau 20 valstis ir aizstājušas savas nacionālās valūtas ar eiro. Tāpēc patērētāji var vieglāk salīdzināt preču cenas mājās, ārzemēs un tiešsaistē. Uzņēmumi var aprēķināt un iekasēt maksājumus no klientiem vienā valūtā, un tiem nav valūtas kursa svārstību riska. Atbrīvojoties no darījumu izmaksām, cenas kļūst stabilākas.

VAI ATPAZĪSTI ES markējumus?

1 _____ 2 _____ 3 _____

4 _____ 5 _____

Pieklūsti drošiem digitālajiem pakalpojumiem

Personu datu un privātuma aizsardzība ir daļa no Eiropas Savienības pamattiesībām. ES jau vairākus gadu desmitus piemēro augstus datu aizsardzības un privātuma standartus. Likums cilvēkiem piešķir tiesības attiecībā uz viņu datu aizsardzību un saziņas konfidencialitāti. Šīs tiesības ir jāievēro organizācijām, kas apstrādā viņu datus. Vispārīgā datu aizsardzības regula (GDPR) personām sniedz īstenojamās tiesības, tostarp tiesības tikt aizmirstam.

Eiropas Komisija cīnās pret dezinformāciju un dezinformācijas izplatīšanu tiešsaistē, lai nodrošinātu Eiropas vērtību un demokrātisko sistēmu aizsardzību. ES Rīcības kodeksa cīņai pret nelikumīgiem naidīgiem izteikumiem tiešsaistē mērķis ir nodrošināt to, ka pieprasījumi noņemt rasistisku un ksenofobisku saturu ir ātri izpildīti. Uzņēmumi, tostarp *Facebook*, *X*, *Instagram* un *Snapchat*, ir apņēmušies izskatīt lielāko daļu šo pieprasījumu mazāk nekā 24 stundu laikā un vajadzības gadījumā šo saturu noņemt.

Vissvarīgākā tiešsaistē ir bērnu drošība. ES stratēģija "Bērniem labāks internets" ir ietekmējusi valsts politiku vairumā dalībvalstu un noteikusi globālus kritērijus bērnu aizsardzībai un viņu iespēju nodrošināšanai tiešsaistē.

Gūsti labumu no darba iespējām

Pastāv īpašas ES politikas un programmas, kas ir paredzētas jauniešiem. Viens piemērs ir **Stažēšanās kvalitātes sistēma**, kas mudina ES dalībvalstis uzlabot stažēšanos kvalitāti, jo īpaši mācību saturu un darba apstākļus, lai atvieglotu pāreju uz darba tirgu.

Erasmus jaunajiem uzņēmējiem

Cenšoties atbalstīt jaunos uzņēmējus, ES tostarp ir radījusi tiem īpašu programmu. Erasmus ir īpaša pārrobežu apmaiņas programma jaunajiem uzņēmējiem, kas sniedz jaunajiem vai topošajiem uzņēmējiem iespēju mācīties no pieredzējušiem uzņēmējiem, kuri vada mazus uzņēmumus ārvalstīs.

ES garantija jauniešiem

ES garantijas jauniešiem mērķis ir nodrošināt to, ka visi jaunieši, kas jaunāki par 30 gadiem, pēc kļūšanas par bezdarbniekiem vai izglītības pārtraukšanas četru mēnešu laikā saņem kvalitatīvu piedāvājumu jaunai darbavietai, tālākizglītībai, mācekļa praksei vai stažēšanās iespējai. Jauniešiem, kas pieteikušies Garantijai jauniešiem, ir tiesības saņemt šādu piedāvājumu četru mēnešu laikā pēc formālās izglītības iegūšanas beigšanas vai kļūšanas par bezdarbniekiem.

EURES mērķtiecīgas mobilitātes shēma (MMS)

MMS ir ES programma, kas veicina profesionālo mobilitāti, piedāvājot atbalsta pakalpojumu paketi tiem, kas meklē darbu, stažēšanos vai mācekļa darbu citā ES dalībvalstī, Islandē vai Norvēģijā. Tā var sniegt mērķtiecīgu finansiālu atbalstu, piemēram, valodas apguves kursiem, kvalifikāciju atzīšanai, kā arī ceļa un uzturēšanās izdevumu segšanai. Tu vari uzsākt darba meklēšanas gaitas, apmeklējot EURES portālu un sazinoties ar tā pārstāvi savā valstī.

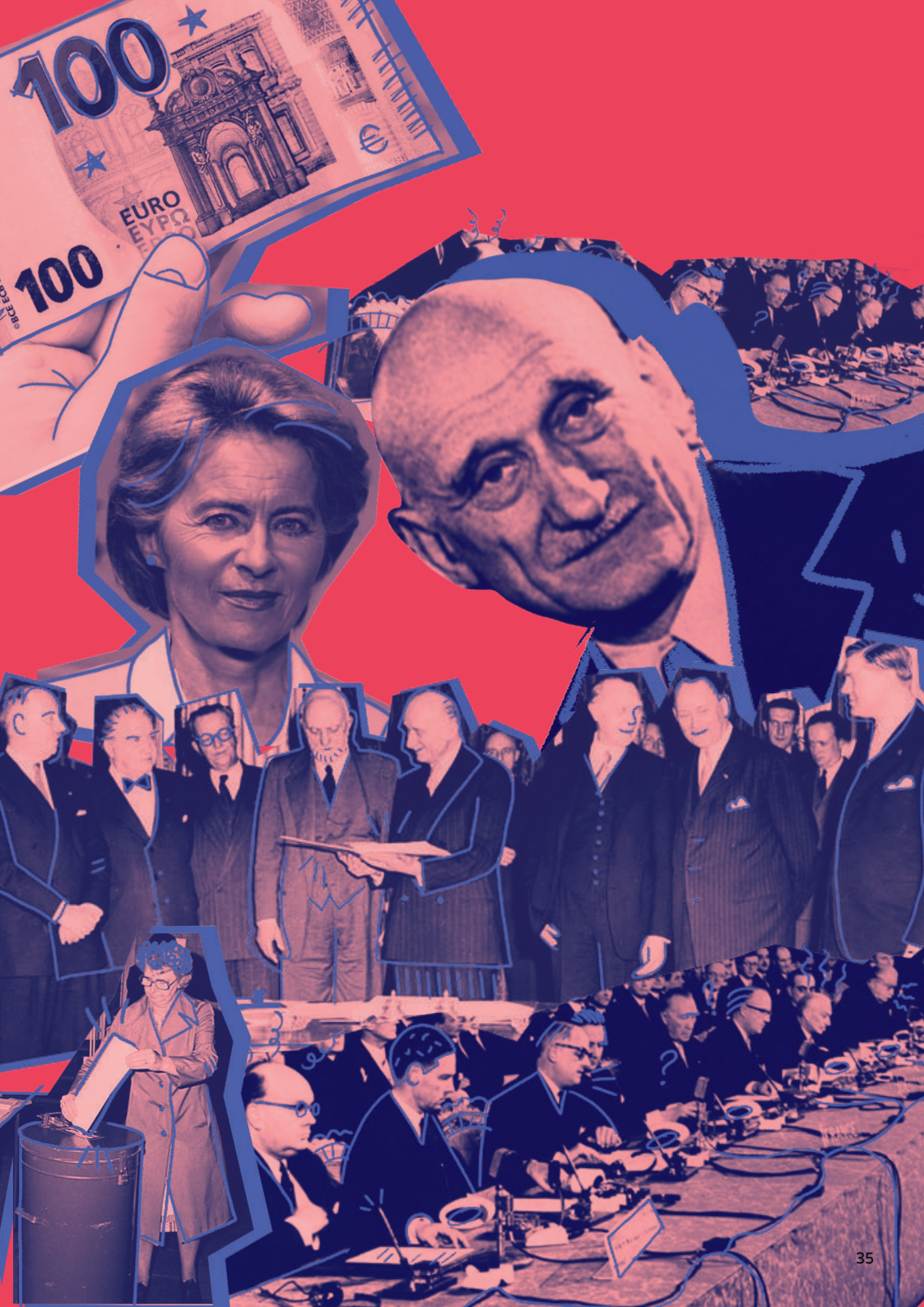
KAS UN PAR KO LEMJ EIROPAS SAVIENĪBĀ?

ES iestādes izveidoja dalībvalstu valdības, lai tās palīdzētu valstīm sasniegt dibināšanas līgumos noteiktos mērķus. Tās veido ES sistēmas kodolu, taču dalībvalstu vietējām iestādēm arī ir svarīga loma.

ES iestādes atšķiras no valsts iestādēm, un tas atspoguļo Eiropas Savienības kā suverēnu valstu savienības unikālo raksturu. Tāpēc reizēm mēdz būt grūti saprast, kā šīs valstis darbojas. Taču tu redzēsi, ka tas nemaz nav tik sarežģīti!

Tev jāsaprot, ka Eiropas Savienībā strādājošie ierēdņi un politiķi ir dažādu ES dalībvalstu pilsoņi. Viņi nāk no visas Eiropas. Lai nodrošinātu līdzsvarotu pārstāvniecību starp valstīm, šim nolūkam parasti tiek noteiktas kvotas.

Apskatīsim tās iestādes, kuras pieņem vairumu lēmumu.

Vai valsts un Eiropas iestādes ir iespējams salīdzināt?

Mēs varētu salīdzināt Eiropas Parlamentu ar kādas dalībvalsts parlamentu, tomēr Eiropas Parlamentam nav visu to pilnvaru, kuras parasti piešķir

valsts parlamentam. Eiropas Komisiju varētu pielīdzināt nacionālajai valdībai, tomēr tai ir papildus vadības funkcijas (tās ierosina likumus). Tās personālu galvenokārt veido valsts ierēdņi, izņemot komisārus, kurus ieceļ un ievēlē. Eiropas padomi varētu pielīdzināt likumdevēja

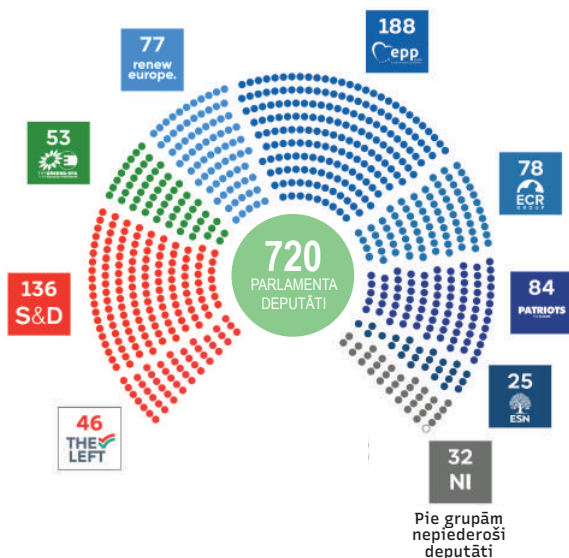
augšpalātai, un Ministru padomi varētu pielīdzināt apakšpalātai, taču nevienu no tām tiešā veidā neievēlē pilsoņi.

Galvenās ES iestādes

Eiropas Parlaments

Eiropas Parlaments ir Eiropas pilsoņu balss. Parlamenta locekļus ievēlē ES pilsoņi tiešās vēlēšanās ik pēc 5 gadiem (2019., 2024., 2029. gadā utt.). Parlaments pieņem lēmumus par Eiropas likumiem kopā ar Padomi.

Parlamentā ir 720 deputāti no visām ES valstīm. Atspoguļojot dalībvalstu izmēru, Parlamentā ir vairāk dalībnieku no lielajām valstīm nekā no mazajām. Deputāti ar līdzīgiem politiskiem uzskatiem strādā kopā politiskās grupās.

- Eiropas Tautas partijas (Kristīgie demokrāti) grupa
- Eiropas Parlamenta sociālistu un demokrātu progresīvās alianses grupa
- Grupa "Eiropas patrioti"
- Eiropas Konservatīvo un reformistu grupa
- "Renew Europe"
- Zaļo un Eiropas Brīvās apvienības grupa
- Kreiso grupa Eiropas Parlamentā - GUE/NGL
- Grupa "Suverēnu nāciju Eiropa"

Eiropas Savienības Padome

Padome ir būtiska ES lēmumu pieņēmēja. Vairumā gadījumu tā risina sarunas un pieņem tiesību aktus kopā ar Eiropas Parlamentu. Visu ES dalībvalstu ministri ik gadu piedalās aptuveni 70 līdz 80 Padomes sanāksmēs. Tas, kuri ministri ierodas uz šīm sanāksmēm, ir atkarīgs no apspriežamās tēmas. Piemēram, ja sanāksme ir par gaisa piesārņojumu, tad Padome pulcē vides ministrus. Padomes sēdēs aptuveni 80% likumu priekšlikumi tiek pieņemti ar balsu vairākumu. Katrs

ministrs nodod vienu balsi, bet pārstāvēto pilsoņu skaits atšķiras atkarībā no dalībvalsts izmēra. Padomes prezidentūra ik pēc sešiem mēnešiem tiek uzticēta citai dalībvalstij.

Eiropadome

Eiropadome ir ES iestāde, kas nosaka Eiropas Savienības vispārējo politisko virzienu un prioritātes. Eiropadomes locekļi ir 27 ES dalībvalstu vai valdību vadītāji, Eiropadomes prezidents un Eiropas Komisijas priekšsēdētājs. Eiropadomi vada Eiropadomes priekšsēdētājs.

Eiropas Komisija

Eiropas Komisija ir atbildīga par ES līgumu ievērošanu un ES tiesību aktu piemērošanu visās dalībvalstīs. Tāpat Komisija ierosina jaunus likumus un programmas ES vispārējās interesēs. Tā pārvalda ES budžetu un pārstāv ES pasaules mērogā. Komisijā strādā aptuveni 32 000 pastāvīgo un līgumdarbinieku.

Komisijas priekšsēdētāju un tās 26 locekļus izvirza Eiropadome, un Eiropas Parlaments oficiāli ievēlē šīs amatpersonas uz 5 gadiem. Katrs komisārs ir atbildīgs par atsevišķu jomu, piemēram, enerģētiku, ekonomiku vai tirdzniecību. Komisāri pārstāv nevis savas izcelsmes valsts intereses, bet gan ES kopējās intereses.

Citas ES iestādes un struktūrvienības

Pilns ES iestāžu un struktūrvienību, kā arī ES aģentūru un citu struktūrvienību saraksts ir pieejams *Europa* tīmekļa vietnē.

Vēlies strādāt ES?

ES darbinieki galvenokārt tiek pieņemti darbā ar Eiropas Personāla atlases biroja (EPAB) starpniecību. Amatpersonas ir ES valstu pilsoņi, kas tiek atlasīti konkursa kārtībā. Ja šī izklausās pēc karjeras, kura tevi varētu interesēt, vari pieteikties

par praktikantu kādā no ES iestādēm vai aģentūrām. Uzzini vairāk par dažādajām iespējām, izmantojot resursu *Eurodesk Opportunity Finder* un apmeklējot EPAB tīmekļa vietni.

Kāda ir valsts iestāžu loma Eiropas Savienībā?

Valstu iestādēm ir liela loma ES politikas veidošanas būtiskākajos posmos. Lēmumu pieņemšanas posmā Padomes ministri un ierēdņi

apspriež, groza un lemj par to, vai pieņemt Komisijas iesniegtos priekšlikumus. Dalībvalstu parlamentiem ir liela ietekme lēmumu pieņemšanas posmā. Visbeidzot, ES tiesību aktus īsteno valsts pārvaldes iestādes: ministrijas, valsts departamenti, regulatīvās aģentūras,

kā arī reģionālās un vietējās iestādes. Tās pašas valsts iestādes pārvalda 90% no ES budžeta. Dalībvalstu tiesas, savukārt, uzrauga un nodrošina ES tiesību aktu izpildi dalībvalstu ietvaros. Tās var arī vērsties Eiropas Savienības Tiesā ar jautājumiem par ES tiesību interpretāciju.

ES lēmumu pieņemšanas process

Eiropas Savienība tika izveidota pēc Otrā pasaules kara, lai veicinātu mieru visā Eiropā. Vadošais Savienības princips bija tāds, ka lēmumi ir jāpieņem, par tiem vienojoties un/vai par tiem jābūt vienprātībai. Mūsdienu lielāko ES iestāžu struktūra un to likumdošanas un lēmumu pieņemšanas procesi šo principu atspoguļo. Kā uzzinājām iepriekšējā sadaļā,

Eiropas tiesību akti aptver daudzas jomas, sākot no vides līdz pārtikas drošībai. Eiropas Komisija ierosina likumprojektus, un vairumā gadījumu gan Eiropas Parlamentam, gan ES Padomei ir jāvienojas par tiem, lai tie tiktu pieņemti. Šo kopīgo lēmumu pieņemšanas procesu sauc par parasto likumdošanas procedūru.

KĀ SASTRĀDĀJAS ES IESTĀDES

EIROPADOME

Katras ES dalībvalsts valsts vai valdību vadītāji

Veido ES politisko programmu

EIROPAS KOMISIJA

27 komisāri
(no katras ES dalībvalsts pa vienam)

Piedāvā likumus un budžetu

EIROPAS PARLAMENTS
Pilsoņu tieši ievēlēti parlamenta deputāti

ES PADOME
Ministru padomes locekļi no katras ES dalībvalsts

Kopīgi lemj likumdošanas un budžeta jautājumus

SNIEDZ
ATGRIEZENISKO SAITI
UN LOBĒ
LIKUMDOŠANAS
JAUTĀJUMUS

- Publiskas konsultācijas
- Pilsoņi, pilsoniskā sabiedrība
- Eksperti, ieinteresētās grupas
- Politiskās partijas
- Parlamentārās uzklaušanās
- ES aģentūras

PADOMDEVĒJU IESTĀDES

- Reģionu komiteja
- Ekonomikas un sociālo lietu komiteja

Sniedz
viedokli par
budžeta jautājumiem
un Komisijas
priekšlikumiem

Rūpīgi pārbauda

KAS KO DARĀ ES?

Izpildi zemāk esošo testu, lai noskaidrotu, cik daudz atceries. Ieliec krustiņu lodziņā pretim iestādei(-ēm), kas atbilst aprakstam.

Kurš ...?	EIROPAS PARLAMENTS	EIRO-PADOME	EIROPAS SAVIENĪBAS PADOME	EIROPAS KOMISIJA
Sniedz priekšlikumus jauniem ES tiesību aktiem				
Apstiprina ES tiesību aktus				
Sastāv (tikai) no viena pārstāvja/locekļa no katras ES valsts				
Ievēlē ES pilsoņi				
Ir atbildīgs par budžeta izpildi				
Pārstāv pilsoņu intereses				
Pārstāv ES valstu un to valdību intereses				
Definē ES vispārējo politisko virzienu				

KURŠ IR ŠIS KURS

ŽUZEPS
BORELS

Tagad tu zini daudz
par Eiropas iestādēm,
bet vai spēsi atpazīt
šo iestāžu vadošo
cilvēku vārdus un
sejas?

Piemērs: kurš ir
pašreizējais Eiropas
Komisijas prezidents?
Kas ir pārējie fotogrāfijās
redzamie cilvēki?

ROBERTA
METSOLA

ŠARLS
MIŠELS

URZULA FON
DER LEIENA

1. Eiropas Parlamenta priekšsēdētājs/-a (2022-2024)
2. Eiropas Komisijas priekšsēdētājs/-a (2019-2024)
3. Eiropadomes priekšsēdētājs/-a (2022-2024)
4. Eiropas Savienības Augstais pārstāvis/-e ārlietās un drošības politikas jautājumos un Eiropas Komisijas viceprezidents/-e

Atšķirības: Eiropadome un Eiropas Padome

Eiropas Padome ir no Eiropas Savienības pilnīgi nošķirta struktūrvienība. Tā veicina cilvēktiesības, īstenojot starptautiskas konvencijas, piemēram, Konvenciju par vardarbības pret sievietēm un vardarbības ģimenē novēršanu un apkarošanu. Tajā ietilpst 46 dalībvalstis, no kurām 27 ir ES dalībvalstis. Eiropas Padome vada programmas jauniešiem ar Eiropas Jaunatnes fonda starpniecību.

Nesen tika pastiprināta sadarbība starp Eiropas Savienību un Eiropas Padomi, īpaši kultūras, izglītības un jaunatnes jomā. Viens konkrēts piemērs ir ES un Eiropas Padomes izveidotā jaunatnes partnerība, kas piedāvā platformu sadarbībai un darbojas kā jaunatnes politikas, pētniecības un prakses domnīca.

Kā tu vari ietekmēt ES politiku?

1/ Balsojot savas valsts vispārējās vēlēšanās. Parasti tavu valdību izveido uzvarējusī partija. Izveidotās valdības ministri pārstāv tavu valsti Eiropas Savienības Padomē, kurai ir svarīga loma ES likumdošanas procesā.

2/ Balsojot Eiropas Parlamenta vēlēšanās. Tava balss palīdzēs noteikt Eiropas Parlamenta nostāju pret ierosinātajiem tiesību aktiem. Parasti lielākā politiskā grupa izlems, kurai personai jāklūst par Komisijas priekšsēdētāju, tāpēc tava balss palīdzēs noteikt arī to.

3/ Piedaloties tiešsaistes publiskajās apspriedēs. Eiropas Komisija uzklausa iedzīvotāju un ieinteresēto pušu viedokļus pirms jaunu ES likumprojektu piedāvāšanas, kā arī visā lēmumu pieņemšanas procesā. Aplūko platformu "Izsaki savu viedokli"!

4/ Pievienojoties dialogiem ar pilsoņiem, kas norisinās visā ES. Tie sniedz iespēju apspriest Eiropas jautājumus ar Komisāriem un citiem augsta līmeņa pārstāvjiem. Pārbaudi, vai šāds dialogs drīzumā notiks tavā reģionā, vai organizē šādas sarunas pats/-i, izmantojot Erasmus+ Jauniešu līdzdalības darbības!

5/ Atbalstot vai uzskatot Eiropas pilsoņu iniciatīvu. Praksē tas nozīmē to, ka iedzīvotāji var aicināt Eiropas Komisiju ierosināt likumprojektus par kādu jautājumu, par kuru atbildīga ir ES, piemēram, par vidi, lauksaimniecību vai transportu. Lai uzsāktu Eiropas pilsoņu iniciatīvu, ir nepieciešams viens miljons balsu jeb tikai 0,2% ES iedzīvotāju no vismaz 7 ES valstīm.

6/ Ietekmējot lēmumu pieņemējus un plašāku sabiedrību, īstenojot jaunatnes projektus, organizējot protestus, petīcijas un citas iniciatīvas (sk. nākamās lapas).

ES jaunatnes dialogs

ES jaunatnes dialogs ir dialogu veicinošs mehānisms starp jauniešiem un lēmumu pieņēmējiem, kas norisinās ES jaunatnes stratēģijas ietvaros. Tas nodrošina to, ka, nosakot ES jaunatnes politiku, tiks ņemts vērā jauniešu un jaunatnes organizāciju viedoklis, uzskati un vajadzības.

Katrā dalībvalstī šo procesu organizē valsts darba grupas, kas savā valstī ir atbildīgas par konsultāciju un pasākumu organizēšanu jauniešiem, jaunatnes organizācijām un politikas veidotājiem.

Kad valsts mēroga un Eiropas aktivitātes ir noslēgušās, rezultāti tiek apkopoti, analizēti

un apspriesti tālāk ES jaunatnes konferencēs. Tur jauniešu pārstāvjiem un politikas veidotājiem ir iespēja strādāt kopā un sagatavot Eiropas Savienībai kopīgu vēstījumu. Šīs konferences notiek divas reizes gadā, un tās rīko ES prezidējošā valsts.

Secinājumi tiek iesniegti Eiropas Savienības Padomei. Pēc tam Padome var pieņemt politikas dokumentu, kas satur iesniegto jauniešu viedokli. Piemēram, iepriekšējā cikla ietvaros 2018. gadā tika izveidoti 11 jaunatnes mērķi, kurus pēc tam pievienoja ES jaunatnes stratēģijai.

VĒLIES VEIDOT EIROPAS NĀKOTNI?

Ir dažādi veidi, kā ietekmēt savas kopienas vietējā, visas valsts vai Eiropas līmenī. Tu vari pievienoties kādai politiskai grupai, protestēt vai iesniegt petīcijas. *Eurodesk* ir apvienojis spēkus ar Eiropas Jaunatnes forumu t. s. "25% projektā", kura mērķis ir veicināt

jauniešu līdzdalību Eiropas nākotnes konferencē un ārpus tās. Nākamā sadaļa ir veidota, lielā mērā balstoties uz aktīvisma rokasgrāmatas. Tagad, kad esi eksperts Eiropas jautājumos, iepazīsties ar tālāk minētajiem padomiem par to, kā kļūt par sociālo pārmaiņu radītāju.

Kļūsti par pārmaiņām, kuras vēlies redzēt

"Ja uzskatāt, ka esat pārāk mazi, lai jums būtu jebkāda ietekme, pamēģiniet pagulēt istabā ar odu."

Dalailama

Mēs visi spējam padarīt pasauli labāku, kaut vai veicot nelielas izmaiņas savā ikdienā. Varam sākt, veltot laiku jaunu iemaņu apgūšanai, pārdomāt rīcību ietekmi un to, kā apkārtējā vide mūs ir ietekmējusi, kā arī par to, kā mēs izturamies pret citiem. No šī atskaites punkta varam mēģināt izdomāt, ko tieši vēlamies mainīt pasaulē, un rīkoties, lai to īstenotu.

Gluži kā odam Dalailamas citātā, katrai personai ir potenciāls radīt lielas pārmaiņas. Taču jāatceras, ka tad, kad mēs sanākam vienkopus ar citiem, pārmaiņu potenciālā ietekme kļūst vēl lielāka. Tā mēs varam uzsākt jaunas kustības un pārveidot sabiedrību. Vēsturē netrūkst sadarbības un kolektīvas rīcības piemēru, kuros cilvēku grupas ir cīnījušās par tām tiesībām, kuras mēs tagad uzskatām par pašsaprotamām, – no balsstiesībām līdz darba nespējas pabalstiem.

Kāds ir tavš sapnis?

Mēs aicinām tevi sapņot un iztēloties labāku, taisnīgāku un vienlīdzīgāku pasauli. Pēc tam aicinām atklāt veidus, kā rīkoties un sākt pārveidot sabiedrību. Šis ir aicinājums pārvērst tavu personīgo redzējumu par mūsu kopīgo nākotni. Nav svarīgi, kurā Eiropas vietā tu dzīvo, jo mēs visi ik pa laikam piedzīvojam netaisnību, taču mums visiem ir arī iespēja

reaģēt uz to un padarīt sabiedrību labāku. Iespējams, tu varētu vietējās kopienas labā izveidot mājokļu kampaņu, lai novērstu netaisnību savā pilsētā. Tāpat tu varētu uzsākt kampaņu par labāku veselības aprūpi vai izglītības iespējām jauniešiem visā pasaulē. Lai ko tu neizvēlētos darīt taisnīgākas sabiedrības vārdā, šī ir iespēja radīt nākotni, kurā mēs visi dzīvojam cieņpilni un vienlīdzīgi.

Iedomāsimies šo nākotni uz mirkli

Nākotnes redzējuma meditācija

Atrodi ērtu, klusu vietu un apsēdies vai apgulies. Aizver acis. Pamani savu elpu, sajūti zemi, uz kuras sēdi un kas tevi balsta, un sajūti savu ķermeni. Atslābinies.

Iedomājies, ka tu skaties caur portālu

50 gadus tālā nākotnē uz to, ko vēlies redzēt. Iekāp šai pasaulē un pastaigā apkārt. Pievērs uzmanību tam, kāda ir šī jaunā pasaule. Salīdzini nākotni ar to, kā viss izskatās mūsdienās. Kādas problēmas ir atrisinātas? Kas tev liek justies labi?

Lēnām atver acis un pieraksti pozitīvās idejas nākotnei. Kā tas bija? Vai saskatījī taisnīgāku, vienlīdzīgāku nākotni?

Tavas vīzijas par nākotni nepie- ciešamo pārmaiņu īstenošana

Tavs redzējums parāda galamērķi, kur vēlies nonākt, un te jāuzmanās neiesprūst raizēs par to, kā tur nokļūt. Tavs redzējums palīdz noenkurot sociālo pārmaiņu darbu sākumpunktu un sniedz mērķi, uz kuru virzīties. Tas var iedvesmot un motivēt tevi un apkārtējos.

Tava rokas- grāmata aktīvismam – ceļvedis pārmaiņām

Lai ko tu neizvēlētos darīt taisnīgākas sabiedrības vārdā, šī ir iespēja radīt nākotni, kurā mēs visi dzīvojam cieņpilni un vienlīdzīgi. "25%" rokasgrāmata var palīdzēt attīstīt tavu redzējumu par labāku pasauli. Tu uzzināsi, kā iedvesmot cilvēkus pievienoties tavai kampaņai, un to, kādas prasmes

tev nepieciešamas, lai kopīgi veidotu pārmaiņas. Tāpat veiksi praktiskus vingrinājumus, lai izplānotu savu stratēģiju un pasākumus, kas jāveic, lai sasniegtu mērķi. Visbeidzot, atradīsi arī praktiskus padomus, kā piesaistīt uzmanību savas kampaņas darbībām, tostarp kā sazināties ar medijiem.

Dažas noderīgas definīcijas

Aktīvisms

nozīmē darbību, ko veic, lai radītu sociālas pārmaiņas. Liela daļa no šādām darbībām ir kolektīva rakstura un paredz līdzdalību vietējās biedrībās, brīvprātīgo darbu vai līdzekļu vākšanas pasākumu organizēšanu tavā skolā/ universitātē un citur.

Sociālās pārmaiņas

ir izmaiņas cilvēku mijiedarbībā un attiecībās, kas var pārveidot kultūras un sociālās iestādes. Šīm izmaiņām nepieciešams laiks, un tām sabiedrībā bieži ir dziļas un ilgtermiņa sekas. Populāri šādu pārmaiņu piemēri ir atrodamī sociālajās kustībās pilsoņu tiesību, sieviešu tiesību un LGBTQ tiesību jomā.

Pilsoniskā iesaistīšanās

attiecas uz veidiem, kā pilsoņi iesaistās kopienas dzīvē, lai uzlabotu apstākļus citiem cilvēkiem vai veidotu kopienas nākotni.

Aizstāvība

ir darbības, ar kurām indivīds vai grupa cenšas ietekmēt to, kā tiek pieņemti lēmumi. Tā var izpausties arī kā lūgums vai argumentēšana par labu kaut kam, piemēram, kādam mērķim, idejai vai politikai. Lobēšana ir aizstāvības veids,

kurā tiešā veidā uz likumdevējiem tiek izdarīts spiediens konkrēta jautājuma vai konkrēta tiesību akta risināšanai.

Aktīva pilsoniskā līdzdalība

nozīmē to, ka cilvēki iesaistās savās vietējās kopienās un demokrātijā visos līmeņos – no savas apkāmes līdz starptautiskam līmenim. Aktīva pilsoniskā līdzdalība var izpausties kā maza kampaņa tavas ielas sakopšanai vai liela kampaņa, piemēram, starptautiska kustība pret bioloģiskās daudzveidības samazināšanos.

Demokrātiskā līdzdalība

attiecas uz darbībām, kuru mērķis ir ietekmēt personu, kurām ir tiesības pieņemt lēmumus, uzvedību. Tradicionālie līdzdalības veidi ir balsošana vēlēšanās, taču līdzdalība var izpausties arī kolektīvā darbībā, kā brīvprātīgais darbs vai dalība NVO.

NVO (nevalstiskā organizācija)

ir bezpeļņas organizācija, kas darbojas neatkarīgi no jebkuras valdības un parasti cenšas panākt pārmaiņas noteiktā kopienā, apgabalā vai situācijā. GreenPeace, WWF vai Amnesty International ir daži NVO piemēri, taču NVO var būt arī tava vietējā labdarības asociācija.

Kāds ir tavs ietekmes loks?

Ir svarīgi izdarīt stratēģiskas izvēles un veidot sadarbības. Ietekmes loka teorija var šajā sakarā palīdzēt.

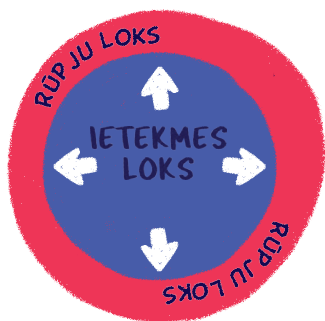
Šo teoriju 1989. gadā ieviesa Stīvens Kovijs. Tajā attēloti divi loki, kas atspoguļo mūsu raizes. Tos sauc par *rūpju* un *ietekmes lokiem*. Rūpju jeb raīžu loks ietver virkni lietu, kuras mūs ietekmē: globālā sasilšana, ekonomikas stāvoklis, sabiedrībā valdošās attieksmes, augstskola, kurā studē, veids, kā cilvēki vada automašīnas utt. Ir svarīgi saprast, ka reizēm šīs lietas var

atrasties ārpus tava ietekmes loka un tu lietas labā neko daudz nevarēsi izdarīt. Mūsu ietekmes loks ir daudz mazāks. Tas ietver lietas, kuras tu spēj mainīt. Tas, cik ļoti tu šīs lietas vari ietekmēt, ir proporcionāli saistīts ar to, cik daudz varas tev ir sabiedrībā.

Galvenais ir koncentrēt savu enerģiju uz lietām, kuras vari ietekmēt, jo tas ļaus īstenot efektīvas izmaiņas. Partnerību un sadarbību veidošana ir svarīga, jo tev var nebūt tiešas ietekmes uz kaut ko savā raīžu lokā, taču, iespējams,

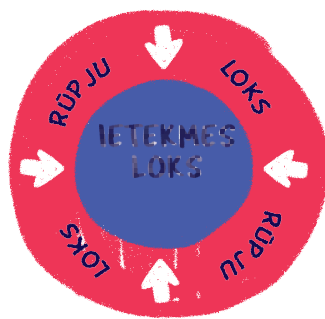
tu pazīsti cilvēkus, kuriem šāda ietekme ir. Komandai var piemist plašāks ietekmes loks nekā individuālam.

Abi ir saistīti. Proaktīva darbība nozīmē to, ka tu paplašini savu ietekmes loku, koncentrējoties uz to, ko tu faktiski vari mainīt. Piemērs: tevi uztrauc globālā sasilšana; tu savā ietekmes lokā vari protestēt kopā ar citiem jauniešiem, rīkoties (pārstrādāt atkritumus, braukt ar velosipēdu utt.), balsot nākamajās vēlēšanās, parakstīt petīcijas utt.

Proaktīvs fokuss.

Pozitīvā enerģija
paplašina ietekmes loku

Reaktīvs fokuss.

Negatīvā enerģija samazina
ietekmes loku

vingrinājums

Vai tu vari šajā diagrammā
pierakstīt savas raizes un to,
ko tu ar tām varētu iesākt?
Kādas darbības tu varētu veikt,
lai mainītu tās lietas, kuras tu
vari ietekmēt? Vai tas palīdz, ja
tu pārskati un pārvērtē savas
prioritātes?

RŪPJU
LOKS

IETEKMES
LOKS

SĀC PLĀNOT

Tagad, kad tev ir vīzija par nākotni un tu zini, kas būs jādara, ir pienācis laiks plānot savu rīcību.

Rīcības plāns ir dokuments, kurā uzskaitīti pasākumi, kas jāveic, lai sasniegtu konkrētu mērķi. Rīcības plāna mērķis ir

noskaidrot, kādi resursi ir nepieciešami mērķa sasniegšanai, formulēt laika grafiku, kad jāpaveic konkrēti uzdevumi, un noteikt, kādi resursi ir nepieciešami.

Iedod savam izaicinājumam nosaukumu. Kādu problēmu vēlies atrisināt?

Kādi ir tavi mērķi?

Ar kādām ieinteresētajām pusēm tu varētu sadarboties savā kopienā?

Kādi resursi tev būs nepieciešami?

Kā iepazīstināsi pasauli ar savu projektu?

Kam par to būtu jāuzzina pirmajam? Kādus kanālus izmantosi, lai viņus sasniegtu?

DAŽĀDI LĪDZDALĪBAS VEIDI:

Tālāk uzskaitītas dažas rīcību kartītes jeb rīki, ko vari izmantot, lai sasniegtu savus mērķus. Šis materiāls ir daļēji balstīts uz "25%: ceļvedis pārmaiņām. Tava aktīvisma rokasgrāmata".

izvēlies savas rīcību kartītes!

Darbības sociālajos medijos/tiešsaistes aktīvisms

Sociālo mediju platformas var izmantot, lai kopīgotu savus ziņojumus, darbības un idejas veidā, kas palīdz izveidot jaudīgāku platformu. Tā vari iegūt uzmanību un jaunus atbalstītājus.

- Kādus sociālos medijus izmanto konkrētā mērķauditorija, kuru vēlies uzrunāt? Kas tev liek tā domāt?
- Kādu kontu izmantosī? Personīgo vai izveidosi atsevišķu kontu?
- Vai galvenokārt koncentrēsies uz verbāliem vai vizuāliem ziņojumiem?
- Kāds ir tavš aicinājums rīkoties – kādu rīcību no cilvēkiem vēlies panākt?

Eiropas Solidaritātes korpuss: solidaritātes projekts

Solidaritātes projekts ir bezpeļņas solidaritātes pasākums, ko ierosina, izstrādā un īsteno paši jaunieši laika posmā no 2 līdz 12 mēnešiem. Tas dod iespēju vismaz piecu jauniešu grupai (vecumā no 18 līdz 30 gadiem) paust solidaritāti, uzņemties atbildību un apņemties panākt pozitīvas pārmaiņas savā vietējā kopienā, lai gan tas nenozīmē, ka šādi nevar risināt arī reģionālas vai pat valstiskas problēmas.

- Kāds būs jūsu projekta mērķis?
- Vai esat gatavi vadīt ilgtermiņa projektu, lai cīnītos par savu mērķi?
- Kādas būs galvenās aktivitātes?

Mediju iesaistīšana

Tas paredz sadarbošanos ar vietējā un valsts līmeņa masu medijiem, lai panāktu to, ka tā atspoguļo problēmu, uz kuru vērs uzmanību. Tavs mērķis ir panākt to, ka žurnālisti atspoguļo tavu iniciatīvu, lai problēma kļūst redzamāka un informācija sasniedz vairāk cilvēku.

- Kādus vietējos medijus tu pazīsti?
- Kā sazināsies ar žurnālistiem?
- Kā iepazīstināsi viņus ar savu problēmu, lai tas būtu interesanti un efektīvi piesaistītu viņu uzmanību (kā skan tavs īsa piedāvājuma izklāsts)?
- Ko minēsi savā preses relīzē?

Erasmus+: Jauniešu līdzdalības aktivitāte

Erasmus+ atbalsta jauniešu veidotos vietējos, valsts un starpvalstu līdzdalības projektus, ko vada neformālas jauniešu grupas un/vai jaunatnes organizācijas, kas mudina jauniešus piedalīties Eiropas demokrātiskajās norisēs. Jauniešu līdzdalības aktivitātes var izmantot, lai vadītu dialogus un diskusijas starp jauniešiem un lēmumu pieņēmējiem, lai veicinātu jauniešu aktīvu līdzdalību Eiropas demokrātiskajās norisēs.

- Vai esi gatavs/-a paust savu viedokli par to, kā būtu jāveido un jāīsteno jaunatnes politika Eiropā?
- Kādus konkrētus ieteikumus vari iedomāties jau tagad?

Vēlēšanu kampaņas

Vēlēšanu aģitācija nozīmē to, ka tu strādā, lai ievēlētu politiķi vai partiju, kandidē vēlēšanās, lai iegūtu politisko varu, vai piedalies, lai iegūtu platformu un ar to vērstu uzmanību uz aktuālu problēmu.

- Ar ko tu vari aprunāties par vēlēšanu nozīmi un kā vari viņiem palīdzēt izprast politisko partiju programmas?
- Kā tu vari uzsākt svarīgu sarunu ar vienaudžiem par viņu ikdienas jautājumu saistību ar vēlēšanām?
- Iesaisties formālākā darbā, piemēram, uzrunājot cilvēkus, klauvējot pie viņu mājokļu durvīm vai izdalot reklāmas materiālus.
- Ja vēlies kandidēt, tev parasti ir jābūt kādas politiskās partijas atbalstītam un izvēlētam kandidātam.

Boikots/Ieguldījumu mazināšana

Ieguldījumu mazināšana ir lēmums pārtraukt ieguldīšanu noteiktā uzņēmumā, lai izdarītu spiedienu uz noteiktu nozari, lai tā mainītu tās politiku vai praksi jūsu mērķim draudzīgākā virzienā.

- Kuri uzņēmumi ir daļa no problēmas, kuru vēlies risināt?
- Ko tu ieteiktu viņiem mainīt?
- Kādus kanālus izmantosi, lai vērstu uzmanību uz problēmu?
- Kā aicināsi citus izdarīt spiedienu kopīgiem spēkiem un uz ko izdarīsi spiedienu?

Zibakcija

Zibakcija ir cilvēku grupa, kas šķietami spontāni, bet organizēti, sapulcējas publiskā telpā. Darbības mērķis ir piesaistīt plašākas auditorijas uzmanību tavam mērķim.

- Kādu scenāriju tu varētu sagatavot?
- Kā atradīsi dalībniekus? Kādā veidā viņus informēsi?
- Kā dokumentēsi savas darbības (video, sociālie mediji)?

Kopfinansēšana

Neatkarīgi no tā, vai vāc līdzekļus sev, kādam citam, kādam mērķim, uzņēmumam vai labdarības organizācijai, tu vari izveidot līdzekļu piesaistes pasākumu un vākt naudu, veicot dažas vienkāršas darbības.

- Kāds ir tavš mērķis? Cik daudz naudas vēlies savākt?
- Kā ziedojumi radīs ietekmi?
- Ko tu uzrunāsi? Vai vari lūgt savai ģimenei un draugiem dalīties ar tavas kampaņas vēstījumiem, lai sasniegtu plašāku auditoriju?
- Kā pielāgosi savu līdzekļu vākšanas kampaņu, lai piesaistītu uzmanību?

Tiešsaistes petīcija

Tiešsaistes petīcija ir rīks, ar kuru var savākt atbalstītājus tavam mērķim un demonstrēt tavas problēmas aktualitāti.

- Kam tiks adresēta petīcija?
- Kur to publicēsi?
- Kā izplatīsi vēstījumu, lai piesaistītu vairāk parakstītāju?

Mākslas aktīvisms

Paredz aktivistu un mākslinieku pulcēšanu, lai viņi kopīgi iestājas par kādu problēmu. Viņi vienkopus izdomā rīcības plānu, lai radītu skaistu un spēcīgu vēstījumu sabiedrībai.

- Kurš varētu būt interesants mākslinieks, ar ko sastrādāties?
- Kādu mākslas veidu izvēlēšies (vizuālā māksla, mūzika, deja, performance)?
- Kur tu to varētu izstādīt un kuru mērķauditoriju vēlies pārliecināt?

Publicitātes triks

Publicitātes triks ir pārsteidzoša un viegli pamanāma darbība, ar kuru piesaista sabiedrības uzmanību mērķim, ko vēlies sasniegt. Labākie publicitātes triki ir jāiemūžina neaizmirstamā fotoattēlā.

- Kā pārliecināsies, ka plašsaziņas līdzekļi atspoguļo tavas darbības?
- Kad ir labākais brīdis publicitātes trikam (piemēram, drīzumā tiks pieņemts politisks lēmums un tml.)?
- Kuru mērķauditoriju vēlies pārliecināt?

Sabiedriskās apspriešanas

Vai zināji, ka vari sniegt savu viedokli par ierosinātajām ES darbībām ES sabiedriskajās apspriešanās? Tavas atsauksmes var ietekmēt ES lēmumus.

- Vai vēlies izteikt savu viedokli valsts vai ES līmenī?
- Vai vari atrast kādu gadījumu, kas ir saistīts ar tavu mērķi? (piemēram, izglītībā, ilgtspējas, transporta jomās?)

Protests

Protesti ir publiska pulcēšanās, kuras mērķis ir demonstrēt varu un kolektīvu sašutumu, ja cilvēki ir neapmierināti ar lēmumiem, kas pieņemti viņu "interesēs".

- Kam protests ir adresēts?
- Kādi likumi ir jāievēro, organizējot protestu? (kādas atļaujas jālūdz un tml.)
- Kur vēlies rīkot protestu?
- Kā izplatīsi vēstījumu/ar ko tu varētu sadarboties?

Ieguldīšana sabiedriskās vietās

Sava vēstījuma izplatīšana publiskajā telpā ir ļoti svarīga, un to var panākt, izplatot bukletus vai plakātus. Šāds saturs var nodot vēstījumu, būt provokatīvs un uzdot jautājumus vai reklamēt gaidāmu kampaņas pasākumu.

- Kurš rīks/kanāls vislabāk piesaistīs uzmanību?
- Kur vēlies izplatīt savus bukletus/plakātus?
- Kuru mērķauditoriju vēlies sasniegt un kur viņi atrodas?
- Kādi noteikumi jāievēro sabiedriskās vietās?
- Vai ar tavu problēmu ir saistīts kāds notikums, kuru vari izdevīgi izmantot?

Eiropas pilsoņu iniciatīva

Ja vēlies, lai ES pieņemtu tiesību aktus tev svarīgā jautājumā, apsver iespēju uzsākt Eiropas pilsoņu iniciatīvu, lūdzot Eiropas Komisiju ierosināt tiesību aktu, kas problēmu risina. Ikviens var iesniegt priekšlikumu platformā un uzsākt kampaņu. Mērķis ir savākt vienu miljonu parakstu no vismaz 7 dažādām ES valstīm. Kad tas ir izdarīts, Eiropas Komisijai būs jāpauž sava nostāja.

- Vai jau pastāv iniciatīvas, kas risina to pašu problēmu, ko vēlies aktualizēt?
- Ja ne, vai vari smelties iedvesmu no citām Eiropas pilsoņu iniciatīvām?
- Kā popularizēsi savu iniciatīvu? Kas varētu būt tavi sabiedrotie (sk. ieinteresēto pušu karti)?

Sazinies ar vietējiem deputātiem parlamentā

Tu vari sazināties ar Eiropas Parlamenta deputātiem, jo viņi ir pilsoņu ievēlēti pārstāvji, kuru uzdevums ir pārstāvēt cilvēku intereses ES likumdošanas jomā un nodrošināt to, ka citas ES iestādes darbojas demokrātiski.

- Vai zini, pie kā vērsties savā kopienā, – kuri ir tie Eiropas Parlamenta deputāti, kuriem vari viegli piekļūt?
- Kas ir tie politiķi, kurus vēlies sasniegt valsts līmenī?
- Vai zini, kas ir tie kanāli, kas palīdzēs ar šīm personām sazināties (piemēram, atvērto durvju dienas, tēršanās tiešsaistē un tml.)?

eurodesk

Uzzini vairāk vietnē **eurodesk.eu**

Līdzfinansē Eiropas Savienība

Projektu līdzfinansē Eiropas Savienība. Šeit minētie uzskati un viedokļi atspoguļo tikai autora – Eurodesk Brussels Link – uzskatus, un tie ne vienmēr atspoguļo Eiropas Savienības vai Eiropas Izglītības un kultūras izpildāģentūras (EACEA) uzskatus. No Eiropas Savienības un EACEA nevar pieprasīt atbildību par šeit paustajiem viedokļiem.